

Prostitutionens komplexa verklighet

Upplevelser av samhällets stöd

The complex reality of prostitution

Experiences of societal support

Författare: Wilma Johansson & Linn Lilja

Nivå: Grundnivå

Kursnamn: Examensarbete för Socionomexamen

Kurskod: GSA2AF

Högskolepoäng: 15 hp

Handledare: Peter Nilsson

Institution: Hälsa och välfärd

Examinator: Marcus Falk Johansson

Bedömande lärare: Sabina Bodin Hadzibulic

Examinationsdatum: 2025-04-10

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Peter Nilsson som har väglett oss genom hela arbetet och kommit med insiktsfulla synpunkter under processen. Vi vill även rikta ett tack till de fyra författarna av självbiografierna, som har utgjort grundmaterialet för detta arbete.

Slutligen vill vi tacka våra nära och kära som har uppmuntrat, stöttat och peppat oss under de stunder det varit utmanande att genomföra studien.

Abstract

The purpose of this study was to explore women's experiences of societal support during and after prostitution in Sweden. By analyzing the autobiographies of four women about their experiences of prostitution, both positive and negative aspects of the support they received from various societal actors emerged. The key findings from the study showed the importance of a non-judgmental, empathetic, and supportive reception, which has often been crucial for the women to feel comfortable sharing their experiences. The results also showed how negative experiences prevent women's ability to receive adequate support. The study has a qualitative approach, and a thematic analysis was used to analyze the data material. The study emphasizes the need for increased knowledge and awareness among professionals to better meet the needs of women with experiences of prostitution.

Keywords: Experiences, prostitution, reception, societal support, women

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att utforska kvinnors erfarenheter av samhällets stöd under och efter prostitution i Sverige. Genom att analysera fyra kvinnors självbiografier om prostitution framkom både positiva och negativa aspekter av stödet de mottagit från olika samhällsaktörer. De centrala fynden i studien var vikten av ett icke-dömande, empatiskt och stödjande bemötande, vilket ofta varit avgörande för kvinnorna för att våga prata om sina upplevelser. Resultatet visade även hur negativa erfarenheter försvårar möjligheten för kvinnorna att ta emot adekvat stöd. Studien har en kvalitativ ansats och en tematisk analys användes för att analysera datamaterialet. Studien understryker behovet av en ökad kunskap och medvetenhet bland professionella för att bättre kunna möta kvinnor med erfarenhet av prostitution.

Nyckelord: Bemötande, kvinnor, prostitution, samhällets stöd, upplevelser

Innehållsförteckning

Abstract

Keywords

Sammanfattning

Nyckelord

1. Inledning och problemformulering	3
1.1. Syfte & frågeställningar	4
1.2. Centrala begrepp	5
1.2.1. Prostitution	5
1.2.2. Samhället	5
1.2.3. Stöd	5
2. Tidigare forskning	6
2.1. Upplevelser av samhällets stöd	6
2.2. Social marginalisering och rättsliga hinder	8
2.3. Sammanfattning av tidigare forskning	9
3. Teori	10
3.1. Stigma	10
3.2. Empowerment	11
3.3. Relevans för studien	13
4. Metod	14
4.1. Design	14
4.2. Induktiv ansats	14
4.3. Datamaterial	15
4.4. Urval	15
4.5. Analysmetod	18
4.6. Metodologiska reflektioner	19
4.6.1. Trovärdighet	19
4.6.2. Överförbarhet	19
4.6.3. Pålitlighet	20
4.6.4. Möjlighet att styrka och konfirmera	20
4.7. Etiska överväganden	21
5. Resultat	22
5.1. Stödet från samhällets olika aktörer	22
5.1.1. Stödet från socialtjänsten	23
5.1.2. Stödet från skolan	23

5.1.3.	Stödet från hälso- och sjukvården	24
5.1.4.	Stödet från polisen.....	25
5.2.	När stödet brister.....	27
5.2.1.	Falla genom skyddsneten	27
5.2.2.	Bristande empati och förståelse.....	28
5.2.3.	Ingen frågar - osynliga behov och tystnad kring trauma.....	30
5.3.	Stödet som gör skillnad.....	32
5.3.1.	Vikten av trygghet och tillit	32
5.3.2.	Vilja veta och tas på allvar	33
5.3.3.	Icke dömande	35
6.	Diskussion	37

Referenser

Bilagor

1. Inledning och problemformulering

Sverige var först i världen med att införa en lag som kriminaliserade köp av sexuella tjänster, men inte säljandet. Sexköpslagen trädde i kraft den 1 januari 1999 och baserades på att prostitution ansågs vara en del av mäns våld mot kvinnor och man ville lägga ansvaret på förövarna och inte hos offren (Jämställdhetsmyndigheten, 2024a).

Yrkesverksamma inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten efterfrågar ytterligare kunskap om sex mot ersättning, tecken på sexarbete och människohandel. De söker även information om de verksamheter som kan erbjuda stöd och skydd för dessa personer och hur man kan föra samtal kring sex mot ersättning. I intervjuer och samtal beskriver unga personer som har prostituerat sig att de känt en besvikelse över att ingen frågar och att de då inte upplevt att de fått möjlighet att berätta vad de varit med om. Ett bra bemötande kan minska skammen och skulden och i sin tur öppna upp för vidare samtal (Socialstyrelsen, 2015).

Personer som sålt sex beskriver bemötandet som bristande, vilket behöver förstås av yrkesverksamma och förbättras. De upplever att de yrkesverksamma verkar obekväma, vill skynda sig igenom det och att ingen vågar närma sig problemet. Detta trots att de upplever sig ha sänt ut tydliga signaler om att de behöver hjälp (Socialstyrelsen, 2015). Även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) belyser bemötande som är avgörande för att personer utsatta för sexuellt våld ska våga berätta om sina erfarenheter. En nationell kartläggning visar dock att bemötandet behöver stärkas då patienter uppger att bemötandet kan upplevas som ostrukturerat, osäkert och ibland ifrågasättande (Sveriges Kommuner och Regioner, 2020).

Regeringen uppger att civilsamhället har riktat kritik mot bristen på stöd för prostituerade. En kartläggning från 2020 visade att över hälften av de utsatta inte fått professionell hjälp att bearbeta sina upplevelser, för personer under 18 år var stödet särskilt otillräckligt. Endast en av tjugo regioner ställer rutinmässiga frågor för att identifiera utsatta och har riktlinjer för att säkerställa att vårdpersonal har grundläggande kunskap om prostitution (Dir. 2022:115).

Regeringen föreslår att i budgeten för år 2025, ska en satsning på tio miljoner kronor avsättas för att stärka stödet för de som är utsatta för prostitution. Anledningen till detta är att prostitution, till skillnad från andra former av mäns våld mot kvinnor inte har fått samma omfattande uppmärksamhet. De uppger att personer som vill lämna prostitutionen ska få det stöd, skydd och hjälp som behövs (Regeringen, 2024). För grupper som är våldsutsatta eller har missbruksproblem finns det lagstöd, riktlinjer och regler som socialtjänsten använder för

att skapa rutiner och anpassad organisation. Men för personer inom prostitution saknas motsvarande lagstöd och riktlinjer (Brottsförebyggande rådet, 2022).

Personer som haft sex mot ersättning söker ofta hjälp av olika anledningar, och det är inte alltid en tydlig önskan om att sluta som ligger bakom (Socialstyrelsen, 2015). Detta tar även Sveriges Kommuner och Regioner (2020) upp då många patienter söker vård av andra anledningar än våldsutsatthet, vilket gör att kopplingen till sexuellt våld ibland förbises. Kunskapen om dess hälsokonsekvenser och rutiner för att fråga om våld är ojämlika mellan verksamheter, exempelvis är det standard inom mödrahälsovården men inte överallt.

Denna studie syftar därför till att öka förståelsen för kvinnors erfarenheter av samhällets stöd i Sverige under och efter prostitution. Eftersom socialt arbete syftar till att stödja utsatta grupper och stärka individens möjligheter till ett värdigt liv, är det då avgörande att socialarbetare har rätt verktyg och kompetens för att möta dessa kvinnor på ett professionellt och tryggt sätt. Genom att lyfta fram kvinnornas berättelser kan studien bidra till att identifiera både hinder och möjligheter i stödsystemen, vilket förhoppningsvis kan leda till en utveckling av bättre bemötandestrategier, påverka policyutveckling och öka kunskap bland yrkesverksamma inom socialtjänst, skola, polis och hälso- och sjukvård.

1.1. Syfte & frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur kvinnor i Sverige upplever stödet de kommit i kontakt med under och efter prostitutionen. Vidare vill studien belysa kvinnornas upplevelser som gjort att de avstått från att söka hjälp.

Frågeställningarna för studien är:

1. Vilket stöd beskriver kvinnorna att samhällets olika aktörer har erbjudit dem under och efter prostitutionen?
2. Hur har kvinnorna upplevt stödet från samhället under och efter prostitutionen?
3. Vad beskriver kvinnorna att de hade behövt från samhället under och efter prostitutionen?

1.2. Centrala begrepp

Nedan följer en beskrivning av centrala begrepp som används genomgående i studien.

1.2.1. Prostitution

Prostitution är när minst två parter är delaktiga i att köpa eller sälja sexuella tjänster mot någon form av ersättning, detta brukar vara ekonomisk ersättning men kan även vara av annan form (Jämställdhetsmyndigheten, 2024b).

1.2.2. Samhället

I studien syftar termen samhället på de institutioner, myndigheter och aktörer som spelar en central roll i att bemöta och ge hjälp till personer som är utsatta för prostitution i Sverige. Detta inkluderar bland annat socialtjänst, hälso-och sjukvård, polismyndigheter och skola. Civilsamhället eller ideella organisationer innefattas inte i definitionen utan med samhället syftar denna studie enbart till statliga och kommunala aktörer.

1.2.3. Stöd

Stöd i denna studie innefattar den hjälp och de resurser som samhället erbjuder för att hjälpa individer som befinner sig i prostitution. Stödet kan förekomma i flera olika former såsom fysiskt, psykiskt, formellt, ekonomiskt, rehabiliterande, informellt eller samtalsstöd. Stödet kommer att ses både ur en positiv aspekt samt hur stödet kan vara bristfälligt eller frånvarande. Vi är intresserade av att förstå både de stödåtgärder kvinnorna haft tillgång till samt de hinder de mött som gjort att de avstått från att söka eller ta emot stöd.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras en överblick av tidigare forskning som belyser utmaningar och möjligheter i relation till samhällets stöd för kvinnor med erfarenhet av prostitution. Forskningen fokuserar på hur kvinnor upplever samhällets instanser och de hinder som uppdragas. Studierna diskuterar även hur strukturella faktorer påverkar tillgången till stöd samt hur kvinnornas röster och erfarenheter marginaliseras. Först presenteras kvinnornas upplevelser av samhällets stöd följt av hur strukturella faktorer och stigma påverkar deras tillgång till stöd.

2.1. Upplevelser av samhällets stöd

Flera studier har undersökt hur kvinnor med erfarenhet av prostitution upplever samhällets stödinsatser. Preble (2015) undersöker hur kvinnor som frivilligt sålt sex uppfattar det stöd de har fått, medan Gerassi (2020) fokuserar på hur kvinnorna fick tillgång till och engagerade sig i socialtjänsten. Ma och Loke (2019) undersöker hur prostituerade kvinnor i Hong Kong upplever stigma i kontakten med hälso- och sjukvården. Fredlund och Jonsson (2023) belyser kvinnors upplevelser av hjälp kopplat till sex som självskadebeteende i Sverige.

Studierna visar att kvinnorna har haft tillgång till olika typer av stöd, men att detta ofta har upplevts som otillräckligt eller otillgängligt för dem. Gerassi (2020) beskriver att socialtjänsten tillhandahöll insatser, men att det ofta enligt kvinnorna fanns strukturella hinder såsom krav på nykterhet eller att de omedelbart skulle lämna sexhandeln för att få tillgång till hjälpen. Fredlund och Jonsson (2023) lyfter bristen på erkännande av sex som självskadebeteende, vilket har lett till att flera av kvinnorna i studien beskriver att de inte fått det stöd de behövt. Ma och Loke (2019) beskriver att kvinnorna upplever att stödet inte är tillräckligt och att de saknar psykiskt stöd. Preble (2015) framhåller att de kvinnor som lämnat prostitutionen i viss utsträckning fick hjälp, men att insatserna beskrevs som kortsiktiga och inte tillräckligt långvariga för att skapa en verklig förändring.

Alla fyra studier visar att kvinnorna generellt upplevt en misstro mot samhällets stödinsatser. Kvinnorna beskriver en känsla av att deras behov inte tas på allvar och att deras erfarenheter inte uppmärksammas. Gerassi (2020) och Fredlund och Jonsson (2023) lyfter att kvinnorna har haft svårigheter att själva identifiera sina behov som befogade, eftersom de upplever att deras problematik ignoreras och inte uppmärksammas av olika myndigheter och vården. Detta resulterade i en del kvinnor valt att inte söka hjälp alls, medan andra har upplevt

att de inte blivit bemötta med respekt och förståelse när de väl sökt hjälp. Preble (2015) beskriver att kvinnor som lämnat eller vill lämna prostitutionen ofta beskriver en djup misstro mot socialarbetare och myndigheter, vilket ytterligare försvårar deras benägenhet att ta emot stödet från dem. Ma och Loke (2019) lyfter att kvinnorna beskriver flera former av stigma som hindrar dem från att berätta om prostitutionen.

En återkommande aspekt i studierna är kvinnornas behov av mer flexibla, långsiktiga och individanpassade stödinsatser. Gerassi (2020) belyser att kvinnorna uppskattade ett mer icke-dömande bemötande och att få hjälp utan krav på nykterhet eller omedelbart utträde från sexhandeln. Ma och Loke (2019) uppger att kvinnorna önskar att de professionella erhöll en större förståelse för sexindustrin och såg till deras behov med en större helhetssyn för att kunna bli bättre hjälpta. Fredlund och Jonsson (2023) lyfter att mer flexibla insatser såsom tillgång till kvinnliga psykologer samt kontinuitet i kontakten med myndigheter behövs för dessa kvinnor. Preble (2015) betonar att kvinnor som lämnat prostitution ofta behöver lång tid för att bygga upp förtroende och tillit för myndigheterna på nytt. Samtliga studier framhåller vikten av att stödinsatser behöver anpassas till kvinnornas individuella behov.

Kvinnorna beskriver att det mest hjälpsamma och önskvärda stödet var det som byggde på förståelse, respekt och medkänsla. Gerassi (2020) lyfter att ett icke-dömande bemötande gjorde enligt kvinnorna att de kände sig trygga nog att berätta om sina erfarenheter utan rädsla för stigmatisering. I Fredlund och Jonssons (2023) artikel uttrycker kvinnorna en önskan om att bli sedda, lyssnade på samt bli mötta med förståelse. Men detta är inte hur kvinnorna i studien generellt upplever samhällets bemötande. Preble (2015) beskriver att kvinnorna upplevde en lättnad och en ökad tillit till myndigheterna när de bemöttes med genuin förståelse och stöd. Kvinnorna i Ma och Lokes (2019) studie uppger att de tror sig skulle bli mer hjälpta om de bemöttes respektfullt och icke dömande.

Sammanfattningsvis visar studierna att kvinnor med erfarenhet av prostitution ofta kan uppleva hinder i kontakten med samhällets stödinsatser. Där strukturella faktorer, stigma och brist på kunskap kan påverka att kvinnorna inte söker eller får adekvat hjälp. Samtidigt påpekar studierna på att stöd byggt på förtroende och som är anpassade till individen kan ha en avgörande påverkan på kvinnornas liv och möjligheter till att förändra det (Fredlund & Jonsson, 2023; Gerassi, 2020; Ma & Loke, 2019; Preble, 2015).

2.2. Social marginalisering och rättsliga hinder

Flera forskare har kritiserat hur den svenska sexköpslagen och samhälleliga attityder kring prostitution både osynliggör och marginaliserar sexarbetares erfarenheter, vilket leder till stigmatisering och begränsad tillgång till stöd och hjälp för de utsatta. Bullock (2023) har granskat flera andrahandskällor som beskriver hur kvinnorna upplever diskriminering och stigmatisering från myndigheter. Sweeney och Sweeney Batard (2024) har ett större fokus på hur rättssystemet och socialtjänsten arbetar med sexarbetare i Irland. De undersöker hur dessa aktörer ofta ökar den utsatthet som sexarbetare utsätts för genom att behandla dem som brottslingar snarare än som offer. Här analyseras de sociala institutionernas och rättsväsendets attityder och hur dessa påverkar sexarbetares liv i ett specifikt nationellt sammanhang.

Benoit et al. (2018) fokuserar mer på stigma och dess påverkan på sexarbetares liv på olika nivåer. De undersöker stigma på mikro-, meso- och makronivå, och hur lagstiftning, samhälleliga attityder och sociala normer förstärker och vidmakthåller negativa uppfattningar om sexarbete. Denna artikel belyser de långsiktiga effekterna av stigma på sexarbetares liv, vilket ger en mer generell syn på hur stigma påverkar deras situation. Även Holmström och Skilbreis (2017) diskuterar kring hur sexköpslagen kan leda till ökad stigmatisering och marginalisering av sexarbetare.

Bullock (2023) beskriver hur de negativa effekterna som sexköpslagen har på sexarbetares sociala och juridiska status ofta förbises. Han menar att den svenska staten framställer lagen som en moralisk framgång, men den leder ofta till större problem för de prostituerade som blir mer marginaliserade. Fortsatt argumenterar han för att det är av stor vikt att inkludera de prostituerades perspektiv i beslutsfattanden för att lagen verkligen ska hjälpa dem. Detta perspektiv förstärks av Holmström och Skilbrei (2017), som påpekar att sexköpslagens avsedda mål ofta inte uppnås och att den kan leda till oförutsedda negativa konsekvenser. Sweeney och Sweeney Batard (2024) beskriver att prostituerade ofta känner sig skuldbelagda när de söker hjälp för att de blivit utsatta för sexuellt våld. Författarna argumenterar för att lagstiftningen och socialtjänsten måste förändras för att bättre kunna skydda sexarbetare och ge de det stöd de är i behov av, vilket är i linje med det Benoit et al. (2018) uttrycker gällande vikten av att förändra lagstiftningen och sociala attityder för att skapa ett säkrare och mer rättvist samhälle för prostituerade.

Dessa artiklar hjälper oss att förstå den brist på stöd och trygghet som sexarbetare ofta upplever, författarna pekar på att det stöd samhället erbjuder ofta är otillräckligt, vilket gör

kvinnorna extra utsatta. Holmström och Skilbrei (2017) betonar att en av sexköpslagens målsättningar var att förändra normer och attityder kring sexarbete till bättre. Dock argumenterar Benoit et al. (2018) för att dessa normer ofta inte förändras på det sätt som lagstiftarna avsett. Sweeney och Sweeney Batard (2024) lyfter även att vissa sexarbetare uttrycker misstro mot rättssystemet och att socialtjänsten ofta bidrar till förlängd utsatthet snarare än att skydda dem. De olika perspektiven belyser klyftan mellan lagstiftningens avsikter och de verkliga sociala effekterna. Även fast artiklarna behandlar sexarbetares situation från olika perspektiv och betonar olika aspekter så finns det en tydlig gemensam kritik av den rådande lagstiftningen och de negativa effekterna av stigma på sexarbetares liv. Artiklarna lyfter fram hur sexarbetares röster och erfarenheter ofta marginaliseras eller ignoreras vid beslutsfattanden, rättsliga processer och politikutveckling. Det är dock viktigt att notera att studien av Bullock (2023) bygger på en sekundäranalys, vilket kan innebära att vissa nyanser, empiriska data och personliga erfarenheter inte är helt fångade.

Samtliga artiklar visar på hur det nuvarande samhällsliga och rättsliga systemet misslyckas med att ge tillräckligt stöd, och understryker vikten av att sexarbetares egna röster beaktas. Tillsammans ger artiklarna en komplex och mångfacetterad bild av hur lagstiftning, sociala attityder och stigma påverkar sexarbetares liv och välbefinnande och pekar på att det behöver skapas en tryggare och mer rättvis situation för dem.

2.3. Sammanfattning av tidigare forskning

Sammanfattningsvis visar studierna att kvinnor med erfarenhet av prostitution ofta upplever att stödinsatserna från samhället är otillräckliga eller otillgängliga. Den tidigare forskningen visar hur strukturella hinder, stigma och bristen på anpassade insatser påverkar kvinnors upplevelse av att få hjälp. Trots att det finns tillgång till stödinsatser så har kvinnorna ofta uttryckt en känsla av misstro och att de inte har fått den hjälp de ansett sig behöva. Med vår studie vill vi kunna bidra med insikter kring kvinnors positiva upplevelser av det samhällsliga stödet i Sverige samt belysa de brister som finns i stödsystemet. Genom kvinnornas egna röster och erfarenheter vill vi ge en djupare förståelse för de utmaningar som dessa kvinnor står inför. Vi önskar bidra till diskussion om förändringar inom policy och praktik så att stödinsatserna kan bli mer inkluderande och effektiva. Målet med studien är att förbättra skyddet och stödet för en av samhällets mest sårbara grupper.

3. Teori

I detta kapitel presenteras två teorier som är relevanta för studiens resultat. Först presenteras *stigma* som sedan följs av *empowerment*.

3.1. Stigma

Stigma skapades av grekerna för att visa på något ovanligt och ogynnsamt i en persons moraliska status, detta gjordes genom tecken som skars in i kroppen eller brändes in. Dessa tecken brändes in för att visa på att bäraren var en slav, brottsling eller förrädare och att personen skall undvikas då den är en smutsig och rituellt oren. Idag har denna teori en liknande betydelse men med mindre fokus på de kroppsliga kännetecknen och mer fokus på självaste olycksödet (Goffman, 2020).

Samhället bestämmer vilka metoder som används för att dela in människor i olika grupper och avgör vilka egenskaper som anses normativa. De rådande sociala normerna gör att vi kan umgås med människor, utan att behöva tänka särskilt mycket på vilken kategori de tillhör. Ofta räcker det med ett första intryck för att kunna placera in en person i en viss kategori och identifiera dennes egenskaper. Man bygger vidare på dessa första intryck och omvandlar dem till förväntningar som känns normativa, vilket leder till att man börjar ställa krav som anses vara rimliga och berättigade. Detta görs ofta utan en medvetenhet och kraven vi skapat uppmärksammas oftast först när en situation uppstår där man ser om dessa blir uppfyllda eller inte (Goffman, 2020).

Inom stigmatiseringsteorin betecknar ”stigma” en egenskap som är djupt misskrediterande, detta kan förstås på så sätt att om en person har en mindre önskvärd egenskap så förminskas hen i vårt medvetande från en helt vanlig person till en befläckad och misskrediterad person. Denna effekt av misskreditering är det som utgör ett stigma. Det bör dock noteras att stigma inte härstammar från alla icke önskvärda egenskaper utan endast av dessa som inte överensstämmer med vår stereotypa bild av hur en viss individ skall vara (Goffman, 2020).

Enligt teorin beskrivs det kunna urskiljas tre olika typer av stigma, där den första handlar om olika former av kroppsliga missbildningar. Den andra typen är olika fläckar i den personliga karaktären, detta kan handla om att man är viljesvag eller ohederlig men även vilka man omger sig med om man till exempel haft ett missbruk, suttit i fängelse eller försökt ta livet av sig. Den

tredje typen handlar om gruppstigman, detta kan vara ras, religion och nation. Dessa stigman kan överföras genom generationer och drabba alla i en familj (Goffman, 2020).

För alla dessa stigman så är det gemensamt att det återfinns ett och samma sociologiska drag, som bidrar till att en person uppfattas som avvikande. En individ som egentligen hade kunnat passa in i en gemenskap med andra som blir utstött och sedd som avvikande på grund av att den uppvisar en egenskap som omgivningen inte kan ignorera. Denna påvisar ett stigma, en avvikelse i relation till våra förväntningar och detta vi är de som inte avviker och som kallas för normala (Goffman, 2020).

Goffman (2020) beskriver hur personer kan verka och agera normala genom att selektivt välja vilken information de delar med andra, eller genom att helt undvika att prata om det som är stigmatiserande. Detta gör stigmatiserade för att slippa bli dömda och för att kunna passera som "normal". Individer med stigman kan välja att spela olika roller beroende på vilken situation de är i. Stigmatiserade individer kan få hjälp av "*de upplysta*", som syftar till individer som inte själva är stigmatiserade utan ses som "normala" men som har en djup förståelse och kan visa sympati för den stigmatiserade individens liv. När stigmatiserade personer befinner sig i tillsammans med någon "upplyst" behöver hen inte känna skam eller skuld, utan ses som en vanlig och värdefull människa, trots stigmat. En upplyst person är den som får sin kunskap genom att arbeta med att hjälpa personer som lider av ett stigma, eller som är en del av en organisation som aktivt arbetar för att stötta dem. Det kan också vara en person som är knuten till en stigmatiserad person via sociala band, vilket gör att samhället ibland kan se dem som en enhet.

3.2. Empowerment

Empowerment teorin handlar om hur människor kan övervinna maktlöshet och återfå kontrollen över sina liv för att kunna tillfredsställa sina behov. Fokus i empowerment handlar om hur socialarbetare kan skapa allianser och stärka individer som lider av maktlöshet och känner sig mindre värda. Socialarbetare bör först och främst uppmärksamma klientens behov av autonomi och stödja samt ta klientens åsikter och önskemål på allvar. Socialarbetare kan även arbeta med att stärka klientens självförtroende och tilltro till sin egen förmåga (Swärd & Starrin, 2024, kap. 10).

Empowerment teorin fokuserar på individens förmågor och potential, och lägger mindre vikt vid vad som har gått fel i deras liv. Förespråkare menar att människor har egna resurser, färdigheter och strategier för att hantera motgångar. Det är viktigt att skilja på personen och

problemet, som socialarbetare kan man hjälpa klienten att återta kontroll genom att arbeta tillsammans med dem, förstå deras svårigheter och utmana de begränsade sociala strukturer samt dela information som kan leda till förändring (Dunk-West, 2013).

En grundläggande aspekt av empowerment teorin är förståelsen för att funktionsnedsättningar och långvarigt socialt förtryck, kan skapa sociala orättvisor. Dessa faktorer gör det svårt för människor att utveckla de resurser och den emotionella styrka som krävs för att hävda sina rättigheter och intressen. Empowerment kan hjälpa yrkesverksamma att reflektera över de sociala hinder som försvårar för klienterna att nå sina mål, samt motivera dem att ta itu med den orättvisa som påverkar deras klienter. Empowerment innebär ett engagemang för att främja självbestämmande, delaktighet och en öppenhet från praktikerna att låta sig påverkas av klienterna. Då socialarbetare ofta inte har möjlighet att förändra socialpolitiken eller organisationen kan de genom att vara ”maktkänsliga” motverka förtryckande attityder i sitt arbete och i sitt förhållningssätt (Payne, 2015).

Att arbeta utifrån empowerment teorin är särskilt framgångsrikt inom områden som riktar sig till utsatta grupper. I stället för att se makt som något negativt, utgår empowerment från att makt kan omfördelas och användas för att stärka individer. Genom att beakta empowerment som en möjlighet och integrera denna teori i de mål som sätts, kan praktiker hjälpa klienter att få större kontroll och stärka deras förmåga att hantera livet på egen hand (Payne, 2015).

Empowerment innefattar ett flertal dimensioner så som makt, autonomi, självförtroende, delaktighet och socialt stöd. Empowerment kan brukas för att öka människors kontroll över sina egna liv, och insatserna kan handla om att förändra exempelvis sin självbild samt erkänna att samhällets strukturer kan förändras. Den omfattar både en subjektiv upplevelse där individen känner sig kapabel och värdefull, samt en objektiv verklighet där yttre omständigheter påverkar individens möjligheter (Svärd & Starrin, 2024, kap. 10).

Något socialarbetare skulle kunna göra är att engagera sig i policyfrågor genom att delta i politiskt arbete och påverka beslutsfattarna om att fatta beslut som motverkar ojämlikhet och orättvisor. Men detta kräver dock en omdefiniering av yrkesrollen, samt nya sätt att tänka, agera och organisera det sociala arbetet (Svärd & Starrin, 2024, kap. 10).

3.3. Relevans för studien

I studien lyfts kvinnornas berättelser och ur dessa framträder en bild av hur de kämpar med det stigma de möts av, samt känslan av vikten av att bli sedd och lyssnad till. Dessa erfarenheter tyder på att empowerment och stigma är centrala teorier för att förstå kvinnornas upplevelser samt hur dessa teorier samverkar med deras livssituation. Empowerment betonar vikten av att ge individer kontroll och makt över sina egna liv. Genom att få hjälp till självhjälp kan individer utveckla sina egna verktyg och resurser för att hantera utmaningar, vilket i sin tur stärker självkänslan och förmågan att fatta självständiga beslut.

Kvinnorna i studien upplever stigma och bär på en stor skam kopplad till prostitutionen. Deras upplevda brist av förståelse och hjälpen de behöver ökar känslan av utanförskap. Genom dessa teorier kan vi bättre förstå dynamiken mellan kvinnornas känslor av skam och behovet av stöd, vilket är centralt för att utveckla effektiva och empatiska insatser som möjliggör att kvinnorna får kontroll över sina liv och hjälp med sina trauman.

4. Metod

I detta avsnitt redogör vi för studiens valda design, ansats, datamaterial, urval, analysmetod, metodologiska reflektioner och slutligen etiska överväganden.

4.1. Design

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ design då vi vill undersöka kvinnornas upplevelser av samhällets stöd under och efter deras tid inom prostitution. Alvehus (2023) beskriver att kvalitativ metod fokuserar på att förstå innebörder och budskap snarare än att identifiera orsakssamband. Att intressera sig för det människor upplever som viktigt samt att verkligheten ses som något som konstrueras av de aktörer som lever i den ses som centralt. Den kvalitativa forskningens uppgift är även att belysa komplexitet och nyanser (Alvehus, 2023).

4.2. Induktiv ansats

En induktiv ansats innebär att forskaren drar allmänna slutsatser från specifika observationer eller enskilda fall. Genom att exempelvis observera och samla erfarenheter försöker forskaren att formulera bredare påståenden om ett fenomen, samt låter det empiriska materialet tala för sig själv. Att arbeta utifrån en strikt induktiv ansats kan bli problematiskt då det är svårt att tänka sig att data kan tolkas helt utan någon teoretisk förförståelse. Insikter och tidigare erfarenheter är centrala i analysprocessen och induktiva analyser kan inte vara helt fria från teoretiska influenser, vilket även förespråkare för grundad teori erkänner (Alvehus, 2023).

I denna studie har en induktiv ansats valts för att få en djupare och mer nyanserad förståelse av kvinnornas upplevelser där deras historier står i centrum. Detta ger oss möjlighet att upptäcka teman och mönster som kan vara svåra att identifiera om vi hade utgått från bestämda teorier. Genom en induktiv ansats blir friheten större att kunna utforska de komplexa erfarenheterna utan att vara bundna till förutbestämda teoretiska ramar.

4.3. Datamaterial

Det finns flera former av dokument som man kan använda som datakällor i kvalitativ forskning. En av dessa former är personliga dokument som bland annat innefattar självbiografier, brev och dagböcker (Bryman, 2018). Självbiografier ger en djup inblick i en individs liv och upplevelser, där författarens egna minnen och tolkningar står i fokus. Men eftersom dessa berättelser är subjektiva snarare än objektiva, är det viktigt att granska dem kritiskt för att bedöma deras trovärdighet och relation till andra historiska källor och perspektiv (Öberg, 2022). Vi använder oss av fyra självbiografier som material för bearbetning och analys. Detta tillåter oss att djupgående undersöka kvinnornas upplevelser av samhällets stöd i prostitution utan att genomföra intervjuer. Ytterligare en fördel med att använda självbiografier är att ingen personlig kontakt förekommer mellan forskarna och deltagarna, vilket eliminerar risken för att forskarna påverkar innehållet i datamaterialet.

4.4. Urval

Vi har använt oss av ett målstyrt urval som i Bryman (2018) beskrivs som det vanligaste formen av urval i kvalitativa studier. Detta är en form av icke-sannolikhetsbaserat urval och syftet är att man väljer ut deltagare så att de ska passa till de redan formulerade forskningsfrågorna (Bryman, 2018). För att säkerställa att de valda självbiografierna både var relevanta för vårt forskningsområde samt innehöll tillräckligt med information för en djupgående analys, valde vi ett målstyrt urval.

Vi sökte efter lämpliga självbiografier på Libris databas, där vi använde sökorden prostitu*, Sverige* och självbiografi* (se tabell 1). Vi säkerställde även att vi med de engelska sökorden prostitut* Swede* autobiograph* inte missade relevanta självbiografier, denna sökning resulterade i 8 träffar och alla dessa självbiografier var inkluderade i den slutliga svenska. Vi använde oss av trunkering i sökningarna för att säkerställa att vi fick upp träffar på alla variationer av de relevanta begreppen. Vi sökte med flera olika sökord från början, men sökningen som redovisas ansågs inrymma alla relevanta träffarna.

Vi valde även att vid sökningen filtrera på endast bok som format, svenska som språk och publicerade från år 2020 och framåt, vilket smalnade av sökträffarna ytterligare och gav oss 34 träffar.

Tabell 1 Urval av självbiografier

Sökord	Träffar	Urval
Prostitu* Sverige* Självbiografi*	34 träffar	”Till männen som köpte min kropp” ”Berättar du så dödar jag dig: en sann historia” ”Blunda och tänk på något annat: en sann berättelse” ”Hur jag överlevde generösa män: en bok om sugardating”

Vi sammanställde en rad kriterier som självbiografierna skulle överensstämma med för att anses lämpliga till studien. Vi valde att enbart undersöka kvinnor som säljer sex och böckerna ska därav handla om en kvinnas berättelse om livet i prostitution. Böckerna ska även vara självbiografier som är skrivna på svenska och de ska även innehålla material om samhällets stöd. Våra exkluderingskriterium var alla böcker som handlade om incest, att de varit med om ett övergrepp men inte sålt sig samt biografier.

Efter att ha läst igenom de 34 träffarnas sammanfattningar så applicerades ovanstående kriterier på dem, då kvarstod endast fyra självbiografier (se tabell 1) som uppfyllde alla kriterier, dessa beställdes sedan hem. Alla dessa böcker innehöll utförligt material om samhällets stöd, deras upplevelse av det och vad de uppger att de hade behövt för stöd. Nedan kommer en kort sammanfattning av dessa.

Blunda och tänk på något annat: en sann berättelse – skriven av Anna Lidén

Anna Lidén har skrivit boken *Blunda och tänk på något annat: en sann berättelse* (2024). I denna självbiografi berättar hon om sin ”vanliga” uppväxt sett från utsidan, vad som sedan kom att påverka henne in i ett liv kantat av övergrepp, våld, droger och prostitution och hur hon slutligen kunde lämna detta liv och resa sig från ett mörker. I boken beskriver Anna sina egna känslor, alla försöken till hjälp och vilken påverkan alla runt om henne hade. Läsaren får följa Annas liv från barndomen till nutiden och boken belyser hennes liv in i och ut ur prostitutionens och drogernas grepp. Anna var aktiv i prostitution under cirka tio års tid, från sina ungdomsår fram till övre tjugooårsåldern.

Hur jag överlevde generösa män: en bok om sugardating – skriven av Maria Balck

Maria Balck har skrivit boken *Hur jag överlevde generösa män: en bok om sugardating* (2024). Maria var en gift egenföretagare med två barn. Maria skiljer sig sedan, går in i väggen, företaget går i konkurs och lämnar henne med skulder. Maria försöker på egen hand att ordna upp sin situation men upplever att hon inte får någon stöttning. Maria beskriver att hon får avslag från kommunen och faller genom samhällets skyddsnät. Maria börjar med ”sugardating” som snabbt övergick till prostitution där våld och sexuella övergrepp blev en vardag. Maria var aktiv i prostitution under cirka ett år och slutade vid 49 års ålder.

Berättar du så dödar jag dig: en sann historia – skriven av Mathilda Hofling och Leone Milton

Mathilda Hofling har tillsammans med Leone Milton skrivit boken *Berättar du så dödar jag dig: en sann historia* (2022). Allt börjar med en överfallsvåldtäkt utomlands när hon var 13 år gammal som ingen fick veta om. Väl hemma i Sverige kommer ett meddelande från vad hon tror är en tonårskille på nätet som övertalar henne att skicka nakenbilder. Sedan visar det sig vara en betydligt äldre man, detta blir början på årtal av terror där han utpressar henne att sprida bilderna och börjar sälja henne till andra män. Under flera år säljer Mathilda sig till olika män och upplever att allt är hennes fel. Mathilda vill bara att allt ska ta slut men kan inte sluta sälja sig då det nu har utvecklats till ett självskadebeteende, men även på grund av mannen på internets hot. Mathilda var aktiv i prostitution under cirka ett årtionde, från tidiga tonåren till mitten av tjugooårsåldern.

Till männen som köpte min kropp – skriven av Louise Amcoff och Tove Sahlin

Louise Amcoff har berättat sin historia för Tove Sahlin och de har tillsammans skrivit boken *Till männen som köpte min kropp* (2022). När Louise var 13 år gammal blev hon våldtagen av en man som erbjudit henne en sovplats efter att hon rymt hemifrån. Ett år senare säljer hon sin kropp för första gången. Detta fortsätter genom åren och utvecklas till ett självskadebeteende, hon säljer sig på lunchraster, flyr från institutioner och beskriver sitt liv under år i prostitution. Hon beskriver den kortlivade bekräftelsen som uppstår av att okända män vill köpa hennes kropp, hur svårt det är att bryta upp och komma ut ur prostitutionen och hur hon har kämpat

med att våga berätta om det hon har upplevt. Louise var aktiv i prostitutionen från 14-års ålder tills hon var 21 år gammal.

4.5. Analysmetod

Vi valde att genomföra en tematisk analys av det insamlade materialet. Bryman (2018) beskriver tematisk analys som en av de vanligaste analysmetoderna när det kommer till kvalitativa data. Denna syftar till att man ska utläsa teman i sitt material, dessa teman kan beskrivas som en kategori som har identifierats av den som genomför analysen utifrån dennes data (Bryman, 2018).

Braun och Clark (2006) beskriver hur teman ofta fångar viktiga aspekter av den insamlade datan i relation till forskningsfrågorna. Det finns ingen tydlig mall för vad som kan klassas som ett tema eller hur ofta ett tema behöver förekomma, utan man ser dess relevans för frågeställningarna. Vikten av temat bedöms av forskaren och det är avgörande att vara flexibel för att identifiera teman samt subteman. Denna analysmetod ger oss möjligheten att kategorisera materialet och således utvinna teman och subteman. Analysen är inte någon linjär process där man går från fas ett till fas två, utan man rör sig fram och tillbaka genom de olika faserna. Detta innebär att analysen är flexibel och utvecklas kontinuerligt, vilket gör det möjligt att förfinas och justera teman och koder efter hand som nya insikter framträder.

Under läsningen av böckerna söker vi efter teman för att skapa ett material som sedan kommer att analyseras. Bryman (2018) förklarar att det vanligaste sättet att hitta uppgifter som kan klassas som teman är via repetitioner. Repetitioner kan ta sig i form av en upprepning i ett dokument eller mellan olika dokument. Repetitionerna i sig är inte tillräckliga för att klassa något som ett tema, utan relevansen och kopplingen till studiens forskningsfrågor och dess fokus är det som kan lyfta repetitioner till ett tema. Även språkliga kopplingar, likheter och skillnader samt teorirelaterat material är tillsammans med repetitioner delar att vara uppmärksam på i sökandet efter teman (Bryman, 2018).

Vi började med att läsa alla böckerna för att bekanta oss med materialet och skapa en grunduppfattning om böckernas innehåll. Sedan gick vi igenom relevanta delar i varje bok tillsammans och skrev ned anteckningar om vad som ansågs kunna vara relevant för studiens forskningsfrågor. I böckerna framkom det flertalet repetitioner som vi genom att anteckna under läsningen av böckerna sedan kunde jämföra med varandra. När vi tillsammans gick igenom

relevant data diskuterades eventuella skillnader i tolkning av materialet. Av detta material kunde vi skapa koder. Av dessa koder bildade vi subteman och slutligen bildade vi våra teman.

4.6. Metodologiska reflektioner

Inom den kvalitativa forskningen är begreppen *validitet* och *reliabilitet* omdiskuterade, eller snarare deras betydelse, det finns flera som undrar om inte andra begrepp hade passat bättre för den kvalitativa forskningen då den är mer flexibel än den kvantitativa forskningen. Bryman (2018) lyfter *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *möjligheten att styrka och konfirmera* som alternativa sätt för att bedöma tillförlitligheten i kvalitativa studier.

Vi kommer nedan att diskutera och beskriva dessa kriterier samt redovisa för hur vi har gått till väga för att bemöta dessa begrepp i vår studie.

4.6.1. Trovärdighet

Trovärdigheten blir motsvarigheten till *intern validitet* och handlar om att säkerställa att materialet tolkas rätt. När det gäller trovärdigheten för personliga dokument som i detta fall består av självbiografier tas det upp att det finns två delar man bör vara uppmärksam på. Dels om dokumentet verkligen speglar författarens äkta känslor och tankar, dels om den konkreta riktigheten. För att hantera dessa uppmanas man att läsa verken med en sund skepticism gällande dess ärlighet av de beskrivna känslorna (Bryman, 2018). För att säkerställa trovärdigheten i studien har vi läst självbiografierna flertalet gånger och tillsammans jämfört våra tolkningar. Vi har varit medvetna om att självbiografier är personliga skildringar där kvinnorna beskriver sina subjektiva upplevelser. Utifrån en källkritisk metod har vi förhållit oss skeptiska till hur känslor och upplevelser framställs, samtidigt som vi strävat efter en nyanserad tolkning av materialet. Då kvinnornas berättelser är subjektiva så kan det komma att påverka studiens trovärdighet då vi inte med säkerhet kan styrka deras berättelser.

4.6.2. Överförbarhet

Överförbarheten blir den kvalitativa forskningens *externa validitet*, inom den kvalitativa forskningen fokuserar man mer på djup än bredd och undersöker ofta en mindre grupp med gemensamma drag mer intensivt. Resultaten av dessa studier fokuserar då mer på meningen, betydelsen och det kontextuellt unika av det som studeras snarare än bredden som man mer

fokuserar på i kvantitativa studier (Bryman, 2018). Vår studie är kvalitativ och har ett antal respondenter, vilket innebär att resultaten inte kan generaliseras till andra sammanhang. Det var heller inte syftet med denna studie att kunna generalisera resultatet, utan snarare att undersöka hur kvinnorna upplever samhällets stöd för att ge vidare kunskap om ämnet. För att öka överförbarheten har vi därav strävat efter att utförligt och detaljerat beskriva kvinnornas erfarenheter i resultatavsnittet. Genom att vi ger detaljerade beskrivningar kan andra forskare bättre bedöma om studiens resultat är tillämpliga inom andra sociala miljöer.

4.6.3. Pålitlighet

Pålitligheten jämförs med reliabiliteten och man ska då inta ett granskande synsätt för att säkerställa att alla faser i forskningsprocessen redogörs tydligt. Kollegor kan även granska forskningen under tiden eller när den börjar bli färdig och bedöma kvaliteten på valen av procedurer (Bryman, 2018). Eftersom vi inte har möjlighet till granskning av kollegor så har vi själva intagit detta granskande synsätt och noggrant granskat vårt eget material. För att öka pålitligheten har vi noga dokumenterat våra steg och resonemang löpande genom hela forskningsprocessen, vilket även ökar tillförlitligheten i studien. Genom att ge en djupgående och detaljerad redogörelse av vår metod, datainsamling och analysmetod kan vi visa på hur vi har genomfört dessa steg för att säkra vår studies pålitlighet och tillförlitlighet.

4.6.4. Möjlighet att styrka och konfirmera

Möjligheten att styrka och konfirmera motsvarar *objektiviteten*, någon fullständig objektivitet går inte att uppnå i samhälllig forskning men man ska som forskare säkerställa att man har agerat i god tro. Vilket innebär att det ska vara uppenbart att man inte medvetet ska ha påverkat slutsatserna på grund av sina värderingar (Bryman, 2018). Eftersom vi har valt att arbeta utifrån en induktiv ansats har vi undvikit att låta teorier påverka vår studie innan resultatet var framställt. Vi har i den utsträckning det är möjligt undvikit att tillåta påverkan från våra egna värderingar och eventuella förutfattade meningar. Vi har reflekterat över svårigheterna med att vara helt opartiska, men vi har i all möjlig utsträckning tolkat och analyserat materialet objektivt samt med ett öppet och opartiskt sinne. Samtidigt är det svårt att med full säkerhet säga att våra egna värderingar och förförståelse inte har påverkat studien.

4.7. Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2024) benämner att forskare alltid bör följa de etiska principer som innefattar ärlighet, tillförlitlighet, objektivitet, opartiskhet, öppen kommunikation, rättvisa och att värna om forskningspersonernas intressen. Dessa principer skapar tillsammans en vägledning för hur forskare bör agera och visar vad som anses vara god forskningssed.

Vi har övervägt de etiska aspekterna av denna studie väl och utförligt, vidare har även blanketten för etisk egengranskning ifyllts i samråd med handledare (se bilaga 1). Då kvinnorna själva har valt att publicera sina självbiografier så har de samtyckt till att dela med sig all denna fakta utan någon påtvingande eller påtryckande faktor, vad vi är medvetna om. Detta gör att vi anser att innehållet i dessa självbiografier är etiskt godkänt att undersöka. All information som analyserats ur böckerna har granskats med respekt och hänsyn till den enskildes liv. I vår studie är vi inte ute efter att döma dessa kvinnor utan vi vill enbart undersöka hur kvinnorna upplever det samhälleliga stödet under och efter prostitution. En annan etisk aspekt som vi övervägt är riskerna och fördelarna med studien. Vi har medvetet vägt de potentiella riskerna för att ytterligare stigmatisera kvinnor genom att lyfta deras erfarenheter mot de potentiella fördelarna med att försöka ge en röst åt en ofta osynlig och marginaliserad grupp. Vi har övervägt om det potentiellt kan vara till skada för kvinnorna att vi analyserar och diskuterar deras erfarenheter i studien och för att säkerställa att detta inte görs har vi varit måna om hur vi formulerar oss för att inte använda ett språk i vår studie som kan uppfattas som stigmatiserande eller förminskande mot kvinnorna.

5. Resultat

Efter att ha analyserat de fyra självbiografierna identifierade vi tre övergripande teman i form av *stödet från samhällets olika aktörer*, *det bristande stödet* samt *stödet som gör skillnad* (se tabell 2). Utifrån dessa tre huvudteman skapades tio subteman som vidare belyser dessa kvinnors upplevelser av samhället.

Tabell 2 Teman och subteman

Teman	Subteman
Stödet från samhällets olika aktörer	Stödet från socialtjänsten
	Stödet från skolan
	Stödet från hälso- och sjukvården
	Stödet från polisen
Det bristande stödet	Falla genom skyddsnäten
	Ingen frågor - osynliga behov och tystnad kring trauma
	Bristande empati och förståelse
Stödet som gör skillnad	Vikten av trygghet och tillit
	Vilja veta och tas på allvar
	Icke dömande

5.1. Stödet från samhällets olika aktörer

I detta avsnitt presenteras huvudtemat ”stödet från samhällets olika aktörer”. *Stödet från socialtjänsten, skolan, polisen* samt *hälso- och sjukvården* utgör avsnittets fyra subteman. Nedan presenteras det stöd som kvinnorna beskriver att samhället har erbjudit dem, från fyra olika aktörer som tillsammans bidrar till insikt i kvinnornas upplevelse av samhället.

5.1.1. Stödet från socialtjänsten

Mathilda beskriver inte i sin självbiografi någon kontakt med socialtjänsten. Dock har Louise, Maria och Anna haft kontakt med socialtjänsten under eller efter tiden i prostitution. Maria berättade att hon en gång sökte kontakt med socialtjänsten men hon fick inte någon hjälp. Louise var den enda som haft en lång och återkommande kontakt med socialtjänsten. Under Louises tidiga tonår började hon ofta rymma hemifrån och hade mycket självskadebeteende. Hon upplevde livet som kaosartat och hennes föräldrar var maktlösa. Louise blev inte placerad direkt utan fick först erbjudande om att flytta tillfälligt till sin vän och hans mamma Nettan. Detta fungerade i några månader, sedan var situationen ohållbar även där.

Tanten på socialen förstår, hennes ögon säger det. hon ser att vi inte står ut längre. Att jag inte riktigt är samma person efter år på olika institutioner och familjehem, det har gjort mig till en annan (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 142).

Louise placerades som tonåring på både behandlingshem, HVB-hem och ett låst paragraf-12-hem, efter att ha visat riskfyllt beteende och rymt flertalet gånger. Vid 15 års ålder hamnade hon på Björkbogård, men rymde vid 16 och återfick kontakt med polis och socialtjänst. Hon placerades tillfälligt på ett HVB-hem i Norrland innan hon återvände till Björkbogård fram till 17 års ålder. Under denna tid mådde hon väldigt dåligt och försökte ta sitt liv. Senare placerades hon i ett familjehem, där mamman Eva anmälde att Louise sålde sex, vilket ledde till en ny kontakt med socialtjänsten. Louise placerades då nära sina föräldrar på ett nytt familjehem för att sedan tillfälligt bo hos sin pappa innan socialtjänsten hjälpte henne med en egen lägenhet. Anna nämnde i sin självbiografi att sjukhuset gjorde en orosanmälan till socialtjänsten efter ett självmordsförsök då hon hade barn och mådde uppenbarligen dåligt, hon uppmanades även att prata med någon på våld i nära relation. Detta gjorde hon men berättade inte om prostitutionen. Det framgick inte hur eller om kontakten med socialtjänsten fortsatte för Annas del.

5.1.2. Stödet från skolan

I Marias självbiografi framgick inget om hennes skolgång då hon var i medelåldern när hon började med prostitution. Louise och Mathilda lyfte båda att de gått i skolan men ingen av dem beskrev någon form av stöd från skolan. Anna beskrev hur hennes mentor Nelly genom samtal försökte få henne att fortsätta gå i skolan. Nelly försökte också hjälpa Anna genom att skicka

henne till skolpsykologen och skapade en individuell studieplan tillsammans med skolledningen.

Jag får nästan lite dåligt samvete när jag tänker på min mentor, Nelly, som försökt få mig att kämpa vidare. Hon har skickat mig till skolpsykolog, lagt upp en enskild studieplan i samråd med skolledningen och haft peppande samtal med mig. Som den *people pleaser* jag är har jag i vartenda samtal med henne bedyrat att jag ska skärpa mig, men helt ärligt finns det inget hon kan göra. Till sist slutade jag svara och nu har det varit tyst sedan i maj (Lidén, 2024, s. 107).

Trots Nellys försök att stötta Anna så slutade hon att gå till skolan helt när hon var 17 år och skulle börja andra året på gymnasiet.

5.1.3. Stödet från hälso- och sjukvården

Alla kvinnorna hade kontakt med hälso- och sjukvården under eller efter sin tid i prostitution och var den del av samhället som kvinnorna hade mest kontakt med. Mathilda hade kontakt med sjukvården under flera år på grund av sin ätstörning och gick då till psykolog, sjukgymnast och bodde även på ett behandlingshem. Maria fick kontakt med sjukvården då hon till slut ringde till vårdcentralen och bad om hjälp. Av sjukvården fick hon kontakt med en rehabkoordinator, läkare, sjukgymnast, psykolog, reumatolog och neurolog.

”Maria, är vi överens om att du ska ordna tid så snart som möjligt? Till reumatologen, sjukgymnast, neurologen. Du får hitta en egen psykolog om du inte vill gå till den som vi erbjuder här. Och till nästa gång vi ses är det viktigt att du gjort som vi kommit överens om. Okej?” Jag orkade inte svara utan nickade bara, vilket de tog som ett tecken på att vi var klara (Balck, 2024, s. 218).

Maria erbjöds psykolog, dock en manlig psykolog. Även Louise erbjöds en manlig terapeut som hon fick möjlighet att prata med på ett behandlingshem. Men på grund av att dessa personer var män avböjde de till detta stöd. Båda efterfrågade att byta till en kvinnlig psykolog men ingen fick det, vilket ledde till att de inte tog emot någon hjälp. När kvinnorna hade berättat om prostitutionen och var ute ur den fick Louise, Mathilda och Anna psykologer som skulle hjälpa dem att bearbeta sitt posttraumatiska stressyndrom (PTSD). Alla dessa psykologer var kvinnliga och kvinnorna tog emot detta stöd och ansåg sig bli hjälpta av det.

I dag är jag trettiosex år och går i behandling för ätstörningar hos Michaela som också behandlar min komplexa PTSD. ”Komplex” innebär att jag varit utsatt för trauman under en lång tid, och det kan göra det svårare att behandla (Hofling & Milton, 2022, s. 235).

Både Louise och Anna försökte ta livet av sig flertalet gånger under sin tid i prostitutionen. Dessa självmordsförsök resulterade i att de blev inlagda på sjukhuset och fick vård för sina skador.

”Kommer hon att överleva?! Anna!!” Jag öppnar ögonen. [...] Siluetter rör sig omkring mig i ett snabbt tempo. Det smakar konstigt i munnen. I ren reflex försöker jag sätta händerna mot ansiktet, men den vänstra vill inte röra sig. Jag drar höger pekfinger mot läpparna. Fingret är täckt i en svart sörja när jag tittar på det. ”Hon kommer överleva, men vi måste operera.” *Fuck*. Jag överlevde. Tillbaks till helvetet igen (Lidén, 2024, s. 236).

Anna hade flera kontakter med sjukvården under sin tid i prostitutionen. Hon sökte vård för sitt missbruk och sitt dåliga mående. Hon åkte in till psykakuten tolv gånger och fick till slut ligga inne på psykiatriska akutmottagningens vårdavdelning (PAVA). Efter flera självmordsförsök fick hon en utredning för sitt mående på Affektiva mottagningen. Hon började i dialektisk beteendeterapi för sin Borderline där hon träffade en psykolog som hette Lisa som hon tyckte mycket om, efter detta gick hon i PTSD-behandling och hade kontakt med psykologen Olga. Under dessa behandlingar deltog hon i gruppterapi, enskilda psykologsamtal med olika psykologer och träffade flera läkare. Kvinnorna hade sammantaget tagit emot eller erbjudits en rad olika former av stöd från hälso- och sjukvården av olika anledningar. Denna del av samhället har varit med under stora delar av kvinnornas liv och har enligt kvinnorna i varierande grad varit med och gjort påverkat deras liv.

5.1.4. Stödet från polisen

Varken Maria eller Mathilda beskrev någon form av kontakt med polisen i sina självbiografier. Dock hade Louise och Anna båda interaktioner med polisen under olika skeden av sina liv. För Louise var den första gången hon kom i kontakt med polisen när en man som arbetade som taxichaufför skulle köpa hennes kropp. Hon satt i bilen med denna man och när han fick syn på polisen släppte han av henne i all hast. Polisen tog då kontakt med Louise och sade att han

visste vad hon höll på med, denna polis hette Simon Häggström. En annan polis som Louise stött på flera gånger under åren var Lennart, han hade bland annat plockat upp henne flertalet gånger när hon rymt hemifrån.

Det finns också andra poliser som är hjältar. Simon Häggström, polis och specialiserad på prostitution och människohandel för sexuella ändamål, som outtröttligt slåss för att få ett slut på prostitutionen. Han som alltid tar kvinnan i försvar, som tagit sig tiden att stötta mig och orkat lyssna. Om Lennarts och Simons syn på kvinnor och prostitution kunde spridas till fler män, skulle vår värld bli en lite bättre plats (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 201–202).

Louise hade även kontakt med polisen i samband med två polisanmälningar. En polisanmälan gjordes av hennes fosterhemsmamma Eva mot Louise vilja och den andra gjorde Louise frivilligt. Båda gångerna fick hon komma in på förhör och prata om att hon sålt sex. Första anmälan berättade hon så lite som möjligt och var inte redo att berätta allt, men den andra gången var det Louise själv som ville anmäla männen för att kunna gå vidare. Anmälningarna lades sedan ned och enbart en av männen blev i slutändan dömd.

När jag har samlat all information jag kan hitta om männen för jag över allt till ett USB-minne. Där lägger jag även med mina lösenord till Facebook, eskortsajterna och mobiltelefonen. Jag är redo att lämna över allt till polisen. Anmäla männen som köpt min kropp. Blotta dem för omvärlden. Det är mitt sätt att gå vidare. Skrika nej, jag ville aldrig ha era händer på min kropp, ville aldrig att ni skulle förstöra mig. Jag lämnar in mobiltelefonen med USB-minnet. Sätter mig ner i polisens förhörssrum och låter mig frågas ut i timmar (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 170–171).

Även Anna berättade för polisen vad hon hade varit med om efter att hon blivit gripen av polisen för att hon sålt droger med sin pojkvän. Hon berättade i förhören om att hon sålt sex och även om hennes pojkväs droghandel. Anna beskrev att hon inte fick något stöd efter att hon berättat om att hon har prostituerat sig och att hon var rädd för vad som skulle komma av denna anmälan.

Enligt min advokat kan det bli tal om fängelsestraff. Varken han eller kriminalvården har frågat mig om jag behöver hjälp, trots att jag erkänt att jag sålt sex. Jag börjar också bli rädd på riktigt över att jag golat ner både Jocke och Pedro (Lidén, 2024, s. 151).

Anna hade kontakt med polisen ett par gånger under sin tid i prostitutionen och bland annat då de blev kallade till lägenheten när hon fick en panikattack. Hon hade även kontakt med polisen då hon blev inlagd på sjukhus efter att hennes dåvarande pojkvän och en vän till honom hade misshandlat henne grovt. Denna misshandel var resultatet av att Anna hade berättat för polisen tidigare om hennes prostitution och att hennes pojkvän och hans kompis droghandel. Dessa kontakter som hon hade med polisen resulterade i fängelsestraff för hennes pojkvän men Anna uppger att hon inte fick något stöd.

5.2. När stödet brister

I detta avsnitt presenteras huvudtemat ”när stödet brister”. *Falla genom skyddsneten, ingen frågar – osynliga behov och tystnad kring trauma* samt *bristande empati och förståelse* utgör avsnittets tre subteman. Nedan presenteras dessa subteman som tillsammans visar på kvinnornas negativa upplevelser av samhället.

5.2.1. Falla genom skyddsneten

Anna, Maria och Louise upplevde att de inte fick hjälp från samhället stödstrukturer och uttryckte en känsla av att samhällets skyddsnet inte bara varit otillräckligt utan även ibland skadligt. För Anna innebar det att hennes självmordsförsök var det enda sättet att få en utredning. Medan Maria, efter att ha förlorat förtroendet för vården i stället möttes av skuldbeläggning snarare än stöd. Louise kände sig övergiven och att personalen hon mötte både när hon bott på HVB-hem och paragraf 12-hem inte kunde ge henne det hon behövde. Louise ansågs vara ”färdigbehandlad”, vilket hon inte kunde greppa då hon precis hade försökt ta livet av sig. Detta speglar klyftan mellan kvinnornas verklighet och samhällets bedömning. När Louise bodde på Björkbogård som är ett behandlingshem beskriver hon en djup smärta som inte togs på allvar av personalen runt henne. Trots upprepande försök att berätta om sitt lidande, kände hon sig ofta negligerad, oförstådd och förminskad.

Det händer att jag går till personalen, förklarar hur jag mår, beskriver paniken och att jag behöver hjälp. Men de avfärdar mig med kommentaren: ”vad bra att du inte skurit dig, Louise.” Jag känner mig inte tillräcklig, som om smärtan i mig inte är äkta om jag inte har sår som skriker ut budskapet. Egentligen vill jag inte att de ska se såren, jag vill att de ska se mig (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 98).

Kvinnorna uttrycker en känsla av att ha blivit övergivna av systemet, där de inte fått den hjälp de behövde när de verkligen var i nöd. Louise reflekterade över hur samhället och människor omkring henne kunde ha agerat annorlunda under hennes uppväxt, och hur samhället borde ha varit mer stöttande, vilket speglar en känsla av att inte ha fått det stöd hon behövde. Maria upplevde att vården gav henne skuldkänslor för sitt mående. När hon sökte hjälp blev det mer en förväntan på att hon skulle ”hjälpa sig själv” och hon behövde uppfylla vissa krav. Hon upplevde bemötandet som mer skuldbeläggande än stöttande. Maria uttryckte en stor sorg och frustration över hur samhället misslyckats att fånga upp henne. Hon reflekterade även över hur orimligt det kan verka för andra att någon kan falla så djupt att prostitution blev en sista utväg.

Jag, som många andra, har vuxit upp i tron att samhället har ett fungerande skyddsnet för sina medborgare om man hamnar i någon form av nöd. Men jag fick inte den hjälp jag sökte, varken hos banken eller kommunen, som egentligen bröt mot socialtjänstlagen i bemötandet av mig. Men det visste jag inte då (Balck, 2024, s. 17).

Kvinnorna beskrev den starka känslan av att falla genom samhällets skyddsnet. Deras upplevelser av att bli ignorerade, skuldbelagda eller avfärdade förstärkte deras känsla av att bli osynliggjorda och övergivna. Bristen på empati, förståelse och oförmåga att se deras individuella behov ledde till en känsla av att systemet hade övergivit dem.

5.2.2. Bristande empati och förståelse

Alla kvinnorna beskrev i vissa möten med olika professionella aktörer en påtaglig känsla av bristande empati och förståelse. Dessa interaktioner, som skulle kunnat innebära en väg till läkning och stöd framställdes i stället som frustrerande, sårande och i många fall nedbrytande. Kvinnorna upplevde att olika aktörer ibland saknade insikt och förståelse för deras erfarenheter och de trauman som ofta medföljer genom prostitution. Maria berättade hur hon sex månader in under sjukskrivningen hade ett avstämningsmöte på vårdcentralen tillsammans med läkare, rehabkoordinator och en handläggare från Försäkringskassan. Maria sökte hjälp för sin psykiska och fysiska ohälsa där hon beskriver sina känslor som att vara i en form av ”tortyr”, och var i desperat behov av hjälp för att må bättre. Maria upplevde att de professionella var oförstående och avvisande i sitt bemötande. Hon hade inte bara blivit utsatt för sexuella övergrepp utan även förlorat sitt jobb. Maria kände att de professionella inte förstod allvaret i

hennes situation. I stället för att visa empati för hennes trauma och känslomässiga lidande, verkade deras fokus alltid vara på hennes återhämtning för att bli arbetsför igen.

”Det är så klart inte roligt för dig det som hänt, men du måste verkligen sluta älta. Det som har varit har varit. Det går inte att ändra på. Frågan är vad du kan göra framåt?” Vad då göra framåt? Det var väl de som skulle hjälpa mig framåt? Varför var min rehabkoordinator, hon som skulle samordna och stötta mig i att få den hjälp jag behövde för att må bättre, i stället mer som en förhållningsledare? Hur kan hon inte förstå min panik? Min sorg över mitt förlorade jobb? Ovanpå alla män (Balck, 2024, s. 213).

Efter att Louise till slut anmält alla de män som utnyttjat och gjort övergrepp på henne, fick hon ett svar av polisen som enligt henne förstärkte hennes känsla av förnedring och smärta.

Jag sprättar upp ett kuvert från polisen. Läser det om och om igen. Ärendet nedlagt, står det. [...] Ringer polisen. Frågar varför ärendet lagts ner. -Det var ju inte en riktig våldtäkt då han betalat för dig, säger mannen i telefonen. [...] Det gör så ont att polisen ser mig som en hora, precis som männen. Att de inte heller tycker att jag har något värde, att jag inte utsatts för ett brott (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 176).

Gemensamt för alla kvinnorna är att de ibland upplevt en djup frustration över att varit maktlösa i beslut, där deras känslor, behov och önsknings inte togs på allvar eller ignorerades. I Marias berättelse framkom en känsla av frustration och maktlöshet. Vid flera möten ombads hon att berätta om sina behov, trots att hon tydligt uttryckt dessa. Detta fick Maria att ifrågasätta varför de ständigt återkom till samma frågor utan att erbjuda henne den hjälp hon ansåg sig behöva. Maria blev erbjuden en manlig psykolog och sjukgymnast för sina fysiska och psykiska besvär, vilket hon inte kände sig bekväm med. Det Maria fick till svar från vårdpersonalen var att hon själv fick hitta en egen psykolog om den de erbjöd inte dög. Även Louise berättade hur hon upplevt ångest kring att ha en manlig samtalskontakt. Hon förstod att han ville samtala om de övergrepp hon varit med om. Detta gav Louise ångest och var något hon inte alls vill prata om, speciellt inte med en manlig terapeut. Hon tvivlade på att han skulle komma att förstå den komplexa smärtan och skammen hon bar på.

Martin och de andra i personalen undrar varför jag inte vill gå dit längre. Jag har inget bra svar, säger att jag kan tänka mig att försöka igen med en kvinnlig terapeut. Men det är tydligen inte ett alternativ, det är bra för mig att lära mig umgås med män. Så det blir ingen ny terapeut och då slutar jag helt enkelt gå i terapi (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 55).

Alla kvinnorna beskriver genom sina berättelser att de stundtals upplevt en allvarlig brist på empati och förståelse i sina möten med olika aktörer i samhället. De upplevde att professionella instanser ofta misslyckades med att se under ytan och förstå de djupare psykologiska trauman som följer med deras svårigheter. I stället för att bemöta kvinnorna med respekt och en vilja av att förstå, möttes de av nedlåtande kommentarer och avfärdande attityder. När hjälp och stöd uteblev beskrev kvinnorna hur deras situation förvärrades samt att känslan av att vara osynlig och oviktig ökade. Genom att blivit objektifierade som sina symptom eller den fysiska smärtan, förlorade de möjligheten till den värdighet och empati som behövdes för att börja kunna läka.

5.2.3. Ingen frågor - osynliga behov och tystnad kring trauma

Kvinnorna delade en gemensam upplevelse om att under stora delar av deras tid i prostitution var det ingen som ställde de viktiga frågorna. Trots att de bar på sexuella, fysiska och psykiska trauman från övergreppen ställdes aldrig frågan rakt ut, om de sålt sex för ersättning. Prostitutionen som var en central del av deras trauma förblev osagd, tills de själva tog upp det, och även då upplevde kvinnorna flertalet gånger att det inte fanns någon förståelse kring problematiken. Kvinnornas problematik reducerades till diagnoser och behandlingar i möten med instanser, medan deras emotionella sår förblev obeaktade. Den gemensamma känslan som uttrycktes i kvinnornas berättelser var att ingen ville veta och att ingen ville förstå. Matilda hade en pågående behandling för sin ätstörning.

På ÄT är det aldrig någon risk att jag råkar försäga mig, psykologen där vill bara prata om ytliga saker som hur det var att äta upp maten (Hofling & Milton, 2022, s. 180).

Den djupare orsaken som var en stor del av lidandet och ätstörningen, förblev ouppmärksam. Mathilda uttryckte också en vilja att få berätta för sköterskan på ätstörningsenheten när hon var inlagd, men avstod på grund av skam och rädsla för att inte bli trodd. Deras behov och trauman förblev osynliga, eftersom de inte fick möjlighet att uttrycka sina innersta känslor eller fick den hjälp de behövde för att läka. Louise sammanfattade denna förtvivlan när hon reflekterar över hur hennes försök att nå fram gång på gång misslyckats och känslan av att ingen såg hennes lidande, trots att hon tycker att det var tydligt utåt.

Det fanns en tid då jag försökte berätta för min omgivning vad som hände inom mig, men med åren gav jag upp. Ingen förstod (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 57).

På samma sätt beskrev Anna sin egen kamp att försöka få hjälp flertalet gånger på den psykiatriska akutvårdsavdelningen (PAVA). Hon möttes av en känsla av att vara osynlig för vården, där hennes verkliga behov förnekades. Hon uttryckte att hon bara ville ha hjälp och desperat försökte att söka en livlina att haka sig fast vid, men aldrig lyckades.

Varenda jävla gång möts jag av en byråkratisk vägg av otydliga journalanteckningar, remisser som aldrig blir skickade och det faktum att de inte vet vad de ska göra med någon som blivit utsatt för varenda form av sexuellt, psykiskt och fysiskt våld som finns. Och då har jag inte ens nämnt prostitutionen, för ingen har frågat. Det har inte ens påbörjats en utredning för diagnoser. Ingen vill lyssna på vad jag varit med om. Jag får höra att panikångest inte går att behandla för det är ett symptom på något annat, men ingen undrar vad det där andra kan vara (Lidén, 2024, s. 230).

Anna upplevde att hon blev fångad i ett byråkratiskt system där ingen var villig att lyssna. Vården tycktes inte veta hur de skulle hantera Anna som individ med en så traumatisk bakgrund. Anna hade berättat om sitt förflutna för flera personer hon mött genom livet. När hon åkte in för narkotikabrott valde hon att under rättsprocessen berätta om prostitutionen för sin advokat samt kriminalvården.

Varken han eller kriminalvården har frågat mig om jag behöver hjälp, trots att jag erkänt att jag sålt sex (Lidén, 2024, s. 151).

Trots Annas öppenhet möttes hon av en tystnad från rättssystemet. Anna uttryckte en långvarig längtan efter att någon skulle fråga henne om hennes erfarenheter, en fråga hon väntat på i flera år. Hennes sambo Tommie var den enda som visste om prostitutionen.

Kvinnorna belyste en genomgripande tystnad. Det tog lång tid innan de mötte personer som ställde de avgörande frågorna och det dröjde lång tid innan deras erfarenheter av prostitutionen kom upp till ytan hos samhällets aktörer. Matilda, Louise och Anna delade en gemensam erfarenhet av att deras behov under lång tid förblev osynliga. Matilda kämpade med sin ätstörning, men kunde inte få hjälp med de bakomliggande trauman som drev hennes lidande. Louise gav upp sina försök att nå fram till andra, då ingen förstod henne. Anna, som gång på gång sökte hjälp genom vården och rättssystemet, upplevde en liknande förtvivlan när ingen frågade eller såg henne för den hon var. Trots att hon öppet berättat om prostitutionen

och sitt förflutna, möttes hon av en tystnad och en brist på hjälp, vilket förlängde hennes lidande. Kvinnornas längtan efter att bli sedda och hörda återkommer gång på gång, men sällan var det någon som ställde de viktiga frågorna.

5.3. Stödet som gör skillnad

I detta avsnitt presenteras huvudtemat ”stödet som gör skillnad”. *Vikten av trygghet och tillit, vilja veta och tas på allvar* samt *icke dömande* utgör avsnittets tre subteman. Nedan kommer vi att presentera dessa subteman som tillsammans visar på kvinnornas upplevelser av ett bra stöd från samhället.

5.3.1. Vikten av trygghet och tillit

Mathilda, Anna och Louise betonade starkt betydelsen av att ha trygga och tillitsfulla relationer med personer som har kunnat ge dem stöd i svåra tider. Dessa relationer hjälpte dem att våga berätta om sina erfarenheter av prostitution. Att känna sig trygg i sin omgivning, att ha någon att lita på, beskrevs vara avgörande för att ta steget till att berätta och våga förändra sin situation. För Mathilda var sjukgymnasten Ingela en avgörande kontaktpunkt. Mathilda beskrev känslan av att kunna dela sin hemlighet utan rädsla för dömande. Anna beskrev att hennes terapeut med inriktning på dialektisk beteendeterapi (DBT) Lisa var en av de första som hon berättade för. När hon för första gången berättade om prostitutionen för Lisa skedde detta i en miljö uppbyggd med tillit och trygghet.

Hon har inte gett mig en enda anledning att inte lita på henne. Att berätta de här sakerna för henne känns som att stå på hög höjd och hoppa ner i vattnen. Med allra största sannolikhet kommer inget hemskt att hända. Det är bara ett litet hopp. Ändå stretar hela kroppen emot för att det är onaturligt att hoppa från så hög höjd (Lidén, 2024, s. 253).

Denna känsla av förtroende var en vändpunkt även för Mathilda, som tidigare kämpat med sin tystnad och ensamhet. Ingela blev en person som inte bara lyssnade, utan också bekräftade Mathildas upplevelser som giltiga och viktiga. Det skapade en plattform där Mathilda kunde börja utforska sina känslor och erfarenheter, något som hon tidigare beskriver har varit svårt för henne. Louises relation till Mari, som var hennes familjehemsmamma, visar hur ömsesidig sårbarhet skapade en trygg plats för läkning. Mari öppnade upp om sina egna livserfarenheter

och sina destruktiva relationer, vilket hjälpte Louise att se att hon inte var ensam om att ha svårigheter.

Mari får mig att våga berätta om allt. Under kvällarna i köket ramlar det ur mig, tomheten i kroppen, känslorna och sorgen. Övergreppen, männen som behandlat mig som en produkt och längtan efter att få falla ner i ett maskrosrör. Försvinna ner i slutet. [...] Låter orden få bestämma över tiden och inte tvärtom (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 145).

Louise beskriver att Mari och hon hade en trygg och öppen relation där hon kunde prata om allt, bearbeta sina trauman och frigöra sig från den isolering som präglade hennes liv. Alla kvinnorna hade kontakt med en eller flera psykologer under eller efter sin tid i prostitutionen. Alla var inte positiva upplevelser men Louise, Anna och Mathilda beskriver att de haft psykologer som verkligen påverkat deras liv positivt. Anna beskrev att hennes psykolog Olga räddade livet på henne och att hon var en av få psykologer som gjort rätt karriärsväl. Louise fick kontakt med en psykolog som hette Michaela för att behandla hennes PTSD, hon var förstående och inkännande vilket Louise beskrev var en anledning till att fortsätta gå till henne. Även Mathilda tog upp vilken stor betydelse det haft att dem man träffat inger förtroende och trygghet, både för att våga berätta och för att orka stanna kvar och bearbeta allt man gått igenom.

Men Michaela var skicklig och trygg, jobbade metodiskt och inkännande med mig, och långsamt började jag förstå att jag hade gjort rätt som berättade, och också att berätta för just henne (Hofling & Milton, 2022, s. 235).

Flera av kvinnorna lyfte hur viktigt det var att uppleva trygghet och känna tillit för att våga bryta tystnaden kring prostitution. När kvinnorna kände tillit, kunde de börja processen att läka och förändras. Trygga och tillitsfulla relationer erbjuder inte bara en plats för att dela svåra erfarenheter, utan de motverkar även den skam och skuld som ofta följer med trauman.

5.3.2. Vilja veta och tas på allvar

Alla kvinnorna beskriver att möten med människor som är öppna för att lyssna och ställer frågor har upplevts avgörande för deras beslut att dela sina berättelser. Genom att fråga och visa genuint intresse för kvinnornas erfarenheter har dessa individer bidragit till att bryta den tystnad och skam som omgav deras situationer.

Orden är precis på väg att hoppa ur min mun när jag biter ihop käkarna. Kan jag verkligen göra det här? Michaela lutar sig fram mot mig som om hon kan läsa mina tankar och säger: ”Mathilda, mina öron ramlar inte av, berätta nu för mig.” (Hofling & Milton, 2022, s. 226).

Michaela var Mathildas psykolog och beskrivs vara öppen och inkännande. Hon frågade inte rakt ut om hon sålt sig men Mathilda förstod att hon kunde berätta för henne. Att fråga eller i alla fall uttrycka att det är okej att prata om vad man vill skapa för Mathilda en öppning där hon enkelt kunde besvara detta med hennes berättelse. När kvinnorna fått känslan av att det finns någon som bryr sig och vill veta mer om deras erfarenheter, har det uppmuntrat dem att öppna upp sig om sitt liv. Det skapade även en känsla av att bli sedd och hörd. Maria beskrev detta i sitt försök att söka hjälp på vårdcentralen.

Dagen efter, utan att ha en aning om vad som skulle hända härnäst, sjukskrev jag mig. Jag lyfte min telefonlur och ringde vårdcentralen. ”Jag behöver hjälp”, var mina första ord till den som svarade, och för första gången var det någon som lyssnade på allvar (Balck, 2024, s. 205).

Hon upplevde att detta var första gången hon togs på allvar och någon fanns där för att lyssna och ta emot hennes berättelse. Gemensamt för alla kvinnorna är att de beskrev hur viktigt det är att någon frågar, försöker få fram det man tänker på, och att man tas på allvar när man söker hjälp. Sådant har inte alltid varit fallet för kvinnorna men som Maria beskriver så är det när man blir lyssnad på och sedd som man vågar berätta och ta emot hjälp. Louise var på polisförhör då hennes fosterhemsmamma hade hittat hennes dagbok och fått reda på att hon sålde sex och gjorde således en polisanmälan. Louise var vid denna tid inte redo för att berätta allt som hänt och hennes upplevelse. Även om poliskvinnan frågade, fanns där, och verkligen försökte få Louise att berätta så gick det inte hela vägen den gången.

Jag pillar sönder tröjan, låter trådarmarna släppa taget om varandra, eller snarare styckas och slitas ifrån varandra. Precis som poliskvinnan gör med mig, eller hon försöker åtminstone få mig att släppa taget och berätta. Envist. Men hon kommer inte att lyckas. Jag ger henne lite, så att hon nöjer sig. Men jag kommer inte låta knutarna släppa taget om varandra där inne, det skulle kroppen aldrig överleva (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 132–133).

Även om Louise inte den gången vågade berätta allt så blev det ett startskott för henne som till slut ledde till att hon senare gjorde en egen polisanmälan med allt material hon hade om männen. Alla kvinnorna beskriver att en enskild individs ihärdighet och vilja att lyssna på dem blev en viktig del som bidrog till att finna modet att berätta och ta emot hjälp.

5.3.3. Icke dömande

Alla kvinnorna beskriver att de burit på en djup skam och skuld kopplat till prostitutionen. De upplever det avgörande att ha någon som lyssnar utan att döma för att man ska våga berätta och anförtro sig. Louise hade sin psykolog Nadja som hon beskrev var icke dömande, detta fick Louise att komma tillbaka till henne.

Nadja är klok och dömer mig inte. Hon får mig inte att känna mig dålig eller fel. Det är nog därför jag kommer tillbaka, sätter mig mittemot henne och torkar tårar med pappersnäsdukar (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 193).

Nadja skapade en trygg atmosfär, vilket var en grundläggande förutsättning för att Louise skulle våga dela sina innersta känslor. Genom att ge Louise tid och rum att uttrycka sig, utan att pressa henne, möjliggjorde Nadja att Louise historia kom fram på hennes villkor. Det var genom denna typ av bemötande som Louise började bearbeta sina trauman, fick känna sig bekräftad och inte dömd. Louise beskrev relationen till Nadja som fylld av empati och tålmod vilket hjälpte henne att våga konfrontera sin smärta och berätta sin historia. Mathilda beskrev den påverkan som hennes psykolog Michaela hade.

Hon har hjälpt mig att förstå att jag inte ska skämmas över det. Hon har fått mig att inse att jag inte har någon skuld i det som hände mig. Hon har räddat mitt liv. Precis som Andreas har gjort. Och många fler som jag mött längs vägen (Hofling & Milton, 2022, s. 236).

Michaelas icke dömande och empatiska inställning var det som fick Mathilda att öppna upp sig och bearbeta det hon genomgått. Icke dömande tas upp i relation till flera personer i dessa kvinnors liv. Familjehemspersonal och fosterfamiljer har funnits där för Louise. Olika psykologer och terapeuter har fått kvinnorna att öppna upp och polisen har funnits där för Louise och Anna i polisanmälningar, förhör och patrullerande tjänst. Louise beskriver sin erfarenhet med polisen Lennart, som kom till att bli en betydelsefull person i hennes liv.

Han har alltid vågat lyssna, gett mig tid att förklara och aldrig varit dömande. Det är få som klarar av det, att inte vara dömande. Om alla poliser haft en gnutta Lennart inom sig hade många fler vågat berätta om prostitution och självskadebeteende (Amcoff & Sahlin, 2022, s. 201).

Lennarts förmåga att skapa en säker plats för Louise att berätta om sina upplevelser bidrog till att hon vågade öppna sig om prostitutionen. Hans sätt att lyssna utan att ifrågasätta eller moralisera beskriver hon gjorde att hon vågade berätta om sin verklighet utan att censurera sig själv av rädsla för att bli avvisad. Anna beskriver också hur en trygg och respektfull relation med en terapeut kunde vara livsavgörande. Hennes psykolog Olga var en av de personer som lyckades kombinera professionalism med en värme och humor.

Mitt i allt det mörka klämmer hon ändå in humor. Jag vill aldrig släppa taget om henne. Hon är en av de coolaste människor jag någonsin träffat och en av få psykologer som gjort rätt karriärsval. ”Du har räddat livet på mig”, säger jag när vi skiljs åt efter sista sessionen (Lidén, 2024, s. 260–261).

Olga fick Anna att känna sig värdefull och som någon som förtjänade stöd och förståelse. Olga blev den första som Anna vågade berätta om prostitutionen för. Det icke dömande bemötandet var en gemensam nämnare i alla kvinnors berättelser. Oavsett om det var en terapeut, en polis eller en familjehemsförälder, så var det personens förmåga att lyssna utan att skuldbelägga som upplevdes viktig. Att ha någon som ser, lyssnar och bekräftar utan att döma beskrivs genomgående av kvinnorna som en stor del till att våga berätta och att klara av att bearbeta sina trauman för att kunna gå vidare.

6. Diskussion

I detta kapitel kommer det att föras en diskussion kring resultatet som framkommit i studien, i förhållande till både syfte och frågeställningar, teorierna samt den tidigare forskningen. Detta bidrar till att skapa en helhetssyn för de komplexa faktorer som påverkat dessa kvinnors resor ut ur prostitution. Studiens syfte var att undersöka och analysera hur kvinnor i Sverige upplever stödet från samhällets olika aktörer under och efter prostitution, utifrån sina självbiografier. De frågeställningar som undersökts är vilket stöd som kvinnorna har erbjudits från olika aktörer, hur stödet har upplevts samt vad kvinnorna beskriver att de hade behövt.

Resultatet visade att kvinnorna hade både positiva och negativa upplevelser av samhället och dess stöd. Kvinnorna hade kontakt med fyra aktörer i samhället vilket var polisen, skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Kvinnornas negativa erfarenheter innefattade en upplevd misstro, brist på förståelse och att ingen finns där för att hjälpa en. Ett icke dömande, tryggt och tillitsfullt bemötande framträder i resultatet som avgörande för kvinnornas upplevda möjlighet att öppna upp sig om och bearbeta deras tid i prostitution. Vilken aktör i samhället som stödet kommer ifrån är inte avgörande, utan det är de egenskaper som enskilda professionella innehar, som spelar en avgörande roll i deras utträde. I enlighet med Socialstyrelsens (2015) rapport överensstämmer med resultaten från denna studie kring hur ett icke-dömande och empatiskt bemötande kan vara avgörande för att kvinnorna ska våga dela sina erfarenheter.

Alla kvinnorna i vår studie beskriver genomgående en känsla av stigma och skam. De lyfter att de har varit avvaktande till att våga berätta om prostitutionen på grund av rädsla för vad andra ska tycka om dem. Goffman (2020) beskriver, att stigmatiserade personer kan vara försiktiga med vilken information de delar med omgivningen för att undkomma samhällets åsikter. De kan även inta olika roller och beteenden som hjälper dem att vidare undvika dömande attityder och möjliggör att de kan passera som ”normala” i olika sociala sammanhang (Goffman, 2020). Denna form av anpassning kan ses likna det som kvinnorna i denna studie beskriver sig göra genomgående under sina liv. De döljer sitt stigma som i detta fall är prostitutionen för att undkomma att eventuellt bli dömd för det. I artikeln av Ma och Loke (2019) framgår det att även kvinnorna i deras studie uppger att de undviker att berätta om prostitutionen, dels för att slippa den egna skammen, dels för att undgå samhällets åsikter och eventuella dömande.

Kvinnorna i vår studie beskriver även att de varit oroliga för att de inte ska bli trodda eller lyssnade på. Flera artiklar lyfter att kvinnornas röster och erfarenheter inte alltid tas i beaktan vid beslutsfattanden och rättsliga processer (Benoit et al., 2018; Bullock, 2023; Holmström & Skilbreis, 2017; Sweeney & Sweeney Batard, 2024). Resultatet i vår studie visar på att när kvinnorna upplevde sig ifrågasatta och inte tagna på allvar så avstod de från stödet. Två av kvinnorna i denna studie, Louise och Maria, blev bägge erbjudna manliga samtalskontakter och när de motsatte sig detta blev deras behov inte mötta. Samhället tog inte deras erfarenheter av män som tillräckligt skäl för att få en kvinnlig psykolog och stödet uteblev således. Enligt Fredlund och Jonsson (2023) behövs mer flexibla insatser för dessa kvinnor, såsom tillgång till kvinnliga psykologer och kontinuitet i kontakten med myndigheter. Vi ser här att artikeln lyfter vikten av ett flexibelt stöd men kvinnorna i denna studie upplever inte denna förståelse från samhället. När kvinnorna upplever att samhället inte förstår och lyssnar på dem så får de inte tillgång till det rätta stödet.

Kvinnorna i denna studie beskriver att det hade önskat att någon bara hade frågat dem om prostitution, och att de då hade kunnat berätta om det. Men de upplever att frågan ställs för sällan och att man på grund av skammen och rädslan för vad andra ska tycka om en inte vågar på egen hand berätta om det, utan man behöver någon som leder en in i samtalet. Socialstyrelsen (2015) lyfter att yrkesverksamma efterfrågar stöd i hur man kan samtala om sex mot ersättning. Flera unga uppger dock att frågan allt för sällan ställs, vilket leder till att de inte öppnar upp sig och berättar om prostitutionen (Socialstyrelsen, 2015). När samhället brister och inte ger kvinnorna en öppning att berätta, behåller de skammen inom sig längre än vad som hade behövts om någon fanns där och frågade.

Goffman (2020) beskriver att man kan få hjälp av ”de upplysta” som är icke stigmatiserade personer som har en stor förståelse och sympati för den stigmatiserades liv. I sällskap av en ”upplyst” ses man som en vanlig person, och slipper därav känslan av skam och skuld (Goffman, 2020). Det Goffman beskriver påminner om hur kvinnorna beskriver deras upplevelser med de personer som gjort skillnad i deras liv. De har ingett en känsla av trygghet, icke dömande och förståelse. Detta överensstämmer även med det som Gerassi (2020) samt Ma och Loke (2019) lyfter i sina artiklar. Kvinnorna i dessa studier beskrev att ett icke-dömande bemötande gav dem tryggheten att dela sina erfarenheter utan rädsla för stigmatisering (Gerassi, 2020; Ma & Loke, 2019). Vi kan tyda att det är av vikt att bli bemött med empati, förståelse och att inte uppleva sig bli dömd för att våga berätta om det som utgör ens stigma.

Resultaten från denna studie visar även att kvinnorna beskriver erfarenheter av att mötas med oförståelse och bristande empati. När kvinnorna försökt söka hjälp har de flertalet gånger upplevt bemötandet som bristande. De har inte tagits på allvar eller upplevt att samhället inte anser att deras problem är tillräckligt allvarliga. Louise beskrev hur hon under polisförhör upplevde att polisernas frågor var väldigt inriktade på hur hon blev våldtagen och vad männen gjorde med henne, men att ingen frågade hur hon mårde eller vad hon behövde för stöd. Hon var bara ett vittne som skulle beskriva i detalj vad männen hade gjort med henne. Ma och Loke (2019) lyfter i sin artikel att kvinnorna upplevde en avsaknad av psykiskt stöd från samhället. Fokus låg på fysiska skador eller könssjukdomar men ingen såg personen bakom prostitutionen (Ma & Loke, 2019). När ingen uppmärksammade Louise som individ i polisförhöret upplevde hon att det hon varit utsatt för enbart var rättsligt viktigt, men hennes mående ignorerades. Detta förstärkte hennes känsla av skam och skuld, inte ens när hon hade berättat allt fick hon den hjälp hon så desperat ville ha.

Trots att sexköpslagen trädde i kraft för att skydda kvinnorna i prostitution och kriminalisera efterfrågan av sexuella tjänster (Jämställdhetsmyndigheten, 2024a), visar resultatet av denna studie att kvinnorna ofta upplevt ett bristande stöd från samhället. De beskriver hur de faller genom samhällets skyddsnet och att de upplever sig vara osynliga. Swärd och Starrin (2024) beskriver att empowerment handlar om att skapa en allians med personen man möter och stärka den (Swärd & Starrin, 2024). Men för att kvinnorna ska kunna bli stärkta av empowerment förutsätter detta att de har kontakt med någon professionell, vilket under stora delar av dessa kvinnors liv inte funnits. Utan någon kontakt med samhället kan inte kvinnorna få någon hjälp till självhjälp.

För kvinnorna i vår studie var det gemensamt att deras första steg att ta sig ur prostitutionen var att berätta för någon om vad man har varit med om. Bemötandet är enligt dem avgörande för att våga berätta. I Fredlund och Jonssons (2024) artikel samt Ma och Lokes (2019) artikel framgår det att kvinnorna uttrycker en stark önskan om att bli sedda, hörda och mötta med förståelse. De personer som kvinnorna i vår studie har berättat om prostitutionen för beskrivs ge en känsla av trygghet och tillit. Relationer och bemötande framträder som avgörande i studien för kvinnornas benägenhet att berätta. Vilket även Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner (2020) belyser. De uppger att bemötandet ses som en central del för att kvinnor ska våga berätta för samhället.

Inom empowerment teorin är det av vikt att skapa en allians mellan klient och professionell. Socialarbetare bör uppmärksamma klientens behov av autonomi och ge stöd genom att noggrant beakta och respektera klientens åsikter och önskemål. Det är också viktigt att socialarbetare arbetar med att stärka klientens självförtroende och tro på sin egen förmåga (Svärd & Starrin, 2024). Detta kan kopplas till det som kvinnorna beskriver har varit former av positivt stöd. De behöver hjälp för att bearbeta och förstå sina trauman för att kunna gå vidare och då måste någon finnas där som kan stötta och stärka dem. Deras behov och önskemål måste respekteras för att kunna bilda en god relation, och en bra relation beskrivs vara viktig för att våga öppna upp sig. Här kan vi se hur avgörande det är för kvinnorna att det finns personer i samhället som de kan anförtro sig till för att få stöd under och efter prostitutionen.

Kvinnorna i studien önskade att deras talan hade vägt tyngre i de beslut som rör dem. Det finns dock flera artiklar som lyfter att kvinnornas röster och erfarenheter inte alltid tas i beaktning vid beslutsfattanden och rättsliga processer (Benoit et al., 2018; Bullock, 2023; Holmström & Skilbreis, 2017; Sweeney & Sweeney Batard, 2024). Empowerment handlar om att främja självbestämmande och delaktighet samt att praktiker är öppna för klienternas behov och önskemål (Payne, 2015). När deras behov och önskemål har beaktats beskriver de stödet som positivt och fungerande till skillnad från när det upplever sig avvisande.

När kvinnorna i vår studie upplevt sig bli avvisade, inte lyssnade på eller ignorerade så har det lett dem till att avstå samhällets stöd. När de upplever att personen som ska hjälpa dem inte gör det tappar dem förtroendet för samhället. Om kvinnorna tidigare hade bemötts med empati, förståelse och icke dömande attityder hade de kanske öppnat upp om prostitutionen tidigare. Preble (2015) och Gerassi (2020) betonar vikten av ett icke-dömande bemötande. Kvinnorna kände sig då trygga nog att dela sina erfarenheter utan rädsla för stigmatisering. De lyfter även att när kvinnorna väl möttes med genuin förståelse och stöd, upplevde de en känsla av lättnad och en ökad förtroende till myndigheterna (Gerassi, 2020; Preble, 2015). Vi ser hur viktigt det är med rätt bemötande, men även vilka konsekvenser det har för kvinnornas liv när samhället och dess bemötande brister. Bristande bemötande leder till att förtroendet till samhället minskar, och benägenheten att söka stöd igen sjunker. Om ingen i samhällets skyddsnät finns där för kvinnorna och frågar, stöttar, och stärker dem så försvårar det utträdet.

Studien visar att kvinnornas upplevelser av samhällets stöd under och efter prostitution präglas av både positiva och negativa erfarenheter, där bemötandet spelar en avgörande roll. Ett respektfullt, lyhört och icke-dömande förhållningssätt från professionella har visat sig vara

avgörande för att kvinnorna ska känna sig trygga nog att öppna upp sig. Samtidigt framkommer det att många kvinnor upplever att deras behov och berättelser inte tas på allvar, vilket kan leda till att de avstår från att söka hjälp. Resultaten understryker vikten av att öka förståelsen och medvetenheten hos professionella inom exempelvis socialtjänst, vård och rättsväsende för de unika behov och utmaningar som dessa kvinnor möter, i syfte att förbättra bemötandet av kvinnor med erfarenhet av prostitution. Det är av stor vikt att professionella är väl rustade både teoretiskt och praktiskt för att kunna möta dessa behov på ett respektfullt och stödande sätt.

Referenser

- Alvehus, J. (2023). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok* (3 uppl.). Liber.
- Balck, M. (2024). *Hur jag överlevde generösa män: en bok om sugardating*. Ordberoende förlag.
- Benoit, C., Jansson, S. M., Smith, M., & Flagg, J. (2018). Prostitution Stigma and Its Effect on the Working Conditions, Personal Lives, and Health of Sex Workers. *The Journal of Sex Research*, 55(4–5), 457–471. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1393652>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brottsförebyggande rådet, BRÅ (2022). *Köp av sexuella tjänster: en uppföljning av lagens tillämpning* (Rapport 2022:3).
https://bra.se/download/18.366598ab19270941a1c2b71/1729178216328/2022_3_Kop_av_sexuella_tjanster.pdf
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Stockholm: Liber.
- Bullock, L. (2024). Exporting Sexköpslagen: Sweden, Sex Work, and the Moral Stakes of Externalizing Feminist Policy. *Sexuality Research and Social Policy*, 21, 503–513. <https://doi-org.www.bibproxy.du.se/10.1007/s13178-023-00855-7>
- Dir. 2022:115. *Exitprogram för personer som är utsatta för prostitution*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/kommittedirektiv/exitprogram-for-personer-som-ar-utsatta-for_hab1115/
- Dunk-West, P. (2016). *Att bli socialarbetare: en reflekterande vägledning för studenter* (1 uppl.). Studentlitteratur.

- Fredlund, C., Jonsson, L. S. (2023). Perceived Help and Support for Sex as Self-Injury: A Qualitative Study of a Swedish Sample. *Archives of Sexual Behavior*, 52, 149–160. <https://doi.org/10.1007/s10508-022-02437-x>
- Gerassi, L. B. (2020). How Adult Women Who Trade Sex Navigate Social Services: A Grounded Theory Study. *Feminist Criminology*, 15(2), 196-216. <https://doi-org.www.bibproxy.du.se/10.1177/1557085119885444>
- Goffman, E. (2020). *Stigma: den stämplades roll och identitet* (5 uppl.). Studentlitteratur.
- Hofling, M., & Milton, L. (2022). *Berättar du så dödar jag dig: en sann historia*. Lind & Co.
- Holmström, C., & Skilbrei, M-L. (2017). The Swedish Sex Purchase Act: Where Does It Stand? *Oslo Law Review*, 4(2), 82–104. <https://doi.org/10.18261/issn.2387-3299-2017-02-02>
- Jämställdhetsmyndigheten. (3 oktober 2024a). *Lagar, konventioner och andra styrande dokument*. <https://nspm.jamstalldhetsmyndigheten.se/fordjupning-och-rapporter/lagar-konventioner-och-andra-styrande-dokument/>
- Jämställdhetsmyndigheten. (14 november 2024b). *Prostitution och människohandel*. <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/prostitution-och-manniskohandel/>
- Lidén, A. (2024). *Blunda och tänk på något annat: en sann berättelse*. Lind & Co.
- Ma, H., & Loke, A. Y. (2019). A qualitative study into female sex workers' experience of stigma in the health care setting in Hong Kong. *International Journal of Equity in Health*, 18, Artikel 175. <https://doi.org/10.1186/s12939-019-1084-1>
- Payne, M. (2015). *Modern teoribildning i socialt arbete* (3 uppl.). Natur & kultur.

Preble, K. M. (2015). Creating Trust among the Distrustful: A Phenomenological Examination of Supportive Services for Former Sex Workers. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 24(4), 433–453.

<https://doi-org.www.bibproxy.du.se/10.1080/10926771.2015.1022291>

Regeringen. (4 september 2024). *Stärkt stöd till utsatta för prostitution och lättare att få hjälp via stömlinjer för våldsutsatta.*

<https://regeringen.se/pressmeddelanden/2024/09/starkt-stod-till-utsatta-for-prostitution-och-lattare-att-fa-hjalp-via-stodlinjer-for-valdsutsatta/>

Sahlin, T., & Amcoff, L. (2022). *Till männen som köpte min kropp*. Norstedts.

Socialstyrelsen. (2015). *Sex mot ersättning: Utbildningsmaterial om stöd och hjälp till vuxna* (Artikelnummer 2015-12-4). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2015-12-4.pdf>

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR (2020). *Vården vid sexuellt våld: nuläge och vägar framåt.*

<https://skr.se/download/18.583b3b0c17e40e30384492fd/1642429145437/7585-876-0.pdf>

Sweeney, L. A., & Sweeney Batard, B. (2024). Implications of Victim Blaming Narratives for Sex Workers: Informing Social Work Practice and the Law. *Practice*, 36(5), 373–387. <https://doi-org.www.bibproxy.du.se/10.1080/09503153.2024.2409170>

Swärd, H., & Starrin, B. (2024). Makt och maktprocesser i socialt arbete. I A. Meeuwisse, S. Sunesson, H. Swärd & M. Knutagård (Red.), *Socialt arbete: en grundbok* (4 uppl., s. 337–255). Natur & kultur

Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed: 2024*. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html>

Öberg, P. (2022). Livshistorieintervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (3 uppl., s. 79–90). Liber.

Bilagor

Bilaga 1

Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor

Använd blanketten som en grund för forskningsetiska reflektioner tillsammans med din handledare och för att komma fram till bästa forskningsetiska förhållningssätt samt beslut om ansökan till den Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna alternativt Etikprövningsmyndigheten behövs eller ej. Blanketten behålls av studenten och handledaren.

Projektstitel: Prostitutionens komplexa verklighet: Upplevelser av samhällets stöd

Student/student: Wilma Johansson & Linn Lilja

Handledare: Peter Nilsson

		Ja	Tveksamt	Nej
1	Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas dvs. omfattar studien deltagare som kan betraktas tillhöra en sårbar grupp t.ex. barn (under 18 år), personer med nedsatt kognitiv förmåga, psykisk funktionsnedsättning eller sådana som har en beroendeställning till den som genomför studien t.ex. som patienter eller elever till densamma?			X
2	Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?			X
3	Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?			X
4	Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt?			X
5	Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?			X
6	Avser du behandla känsliga personuppgifter, som etnicitet, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv?			X
7	Avser du behandla personuppgifter om lagöverträdelser, som brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden?			X

8	<p>Avser du att behandla personuppgifter? Observera att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtliga uppgifter som kan kopplas till en levande person betraktas som personuppgifter, även om de är kodade eller krypterade. • I händelse av att studentarbetet INTE omfattar några känsliga personuppgifter och heller INTE deltagare som tillhör en sårbar grupp eller deltagare som INTE står i beroendeställning till den som genomför studien, behöver inte någon ansökan till Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna göras. • Vid behandling av personuppgifter ska dock ALLTID anmälan om detta göras på avsedd blankett som sänds till: dataskydd@du.se 			X
---	--	--	--	---